

Ministarstvo finansija

**Polugodišnji izvještaj o realizaciji
aktivnosti iz Programa za suzbijanje
neformalne ekonomije u Crnoj Gori
2024 - 2026**

Podgorica, septembar 2024. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Pregled realizovanih aktivnosti	5
Operativni cilj 1: Unapređenje poslovnog ambijenta kroz pojednostavljenje poreske administracije i smanjenje nameta.....	5
Operativni cilj 2: Podrška fer preduzetništvu i tranzicija u formalnu ekonomiju	7
Operativni cilj 3: Transformacija neprijavljenog rada u formalnu zaposlenost sa većim fokusom na mlade, žene i zelena radna mjesta	11
Operativni cilj 4: Unapređenje elektronskih usluga javne uprave, institucionalnog okvira i administrativnih kapaciteta u smanjenju neformalne ekonomije	14
Operativni cilj 5: Smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije	18
ANEKS	19

Uvod

Neformalna ekonomija je veoma rasprostranjen fenomen koji karakteriše zemlje sa nedovoljno efikasnim institucijama i nedovoljnim administrativnim kapacitetima, naročito zemlje u razvoju.

U periodu 1990 - 2018. godina, procenat učešća neformalnog outputa u BDP je, prema podacima Svjetske banke smanjen za 8 procentnih poena ili na 31% BDP u zemljama u razvoju, i za 3 procentna poena ili na 13% BDP u razvijenim zemljama (Svjetska banka, 2019).

Neformalna ekonomija je u formalnom sektoru u Crnoj Gori u 2022. godini iznosila 20,6% BDP¹ ili 3,9 procentnih poena manje u odnosu na 2014. godinu. U poređenju sa drugim zemljama, gdje je primijenjen isti anketni metod, obim neformalne ekonomije Crne Gore približan je nivou u Poljskoj i Letoniji, viši je nego u Litvaniji i Estoniji, a niži nego u Rusiji, Ukrajini, Kirgistanu, Moldaviji, Kosovu i Rumuniji. Prema MIMIC metodi koji obuhvata i neformalni sektor, odnosno neregistrovana preduzeća, neformalna ekonomija u Crnoj Gori 2019. godine iznosila je 37,5% BDP (MMF, 2019).

Vlada Crne Gore je izazov neformalne ekonomije prepoznala kroz **Program ekonomskih reformi Crne Gore za period 2023-2025, koji sadrži reformsku mjeru br.14: „Jačanje mehanizama za formalizaciju sive ekonomije”**. Mjera se odnosi na izradu sveobuhvatnog akcionog plana za borbu protiv neformalne ekonomije i uvođenje IRMS sistema u Upravi prihoda i carina. Izazov neformalne ekonomije je bio prepoznat i kroz prethodne godišnje programe ekonomskih reformi i mjere koje su bile u funkciji njenog smanjenja.

Krajem 2023. godine izrađen je Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori 2024-2026, koji je pripremljen u skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Službeni list CG“, br. 54/2018 od 31.7.2018. godine), kao i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenta od strane Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore 2020. godine.

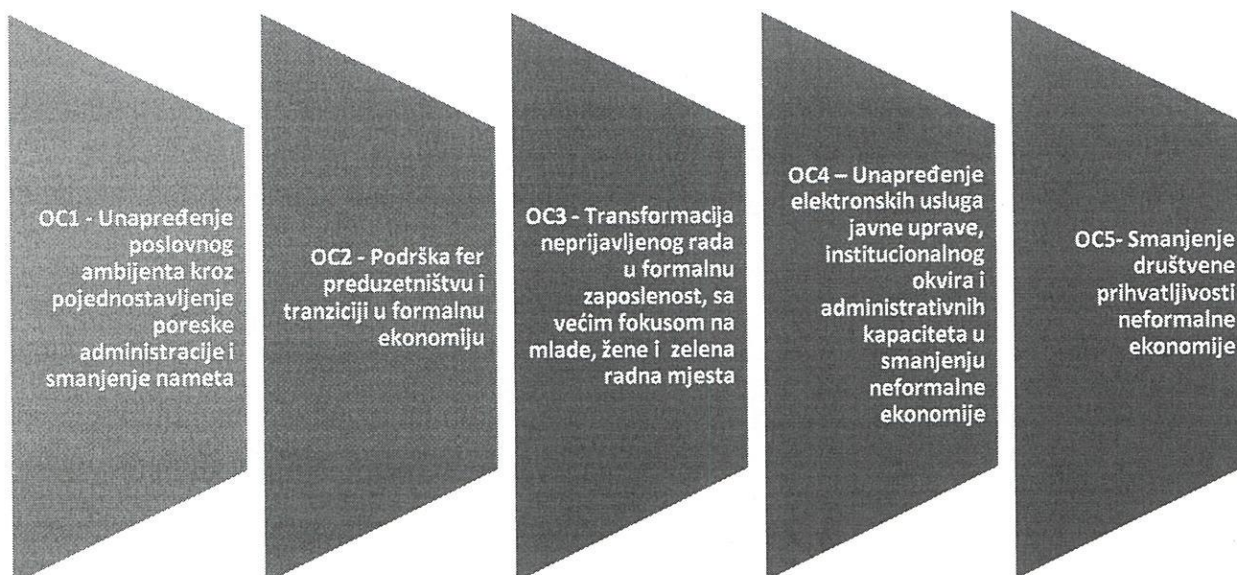
Cilj ovog Programa je smanjenje učešća neformalne ekonomije u BDP, dok se svrha Programa najvećim dijelom odnosi na smanjenje neformalnosti kod registrovanih preduzeća i preduzetnika, uključujući prvenstveno poresku evaziju (neprijavlivanje prihoda ili trampa legalnom robom) i izbjegavanje plaćanja punih poreskih obaveza (prijavlivanje dijela zarada zaposlenih, pružanje neregistrovanih usluga i sl). Program donekle obuhvata i mehanizme smanjenja nelegalnih aktivnosti koje takođe utiču na niže prihode budžeta i niži ekonomski rast od potencijalnog.

¹ Metodologija navedenog istraživanja obuhvata istraživanje sive ekonomije samo kod registrovanih privrednih društava i preduzetnika.

Ciljevi Programa sadrže opšti cilj i operativne ciljeve. Opšti cilj Programa je smanjenje učešća neformalne ekonomije u ukupnoj privrednoj aktivnosti koji će se operacionalizovati kroz pet operativnih ciljeva koji se ostvaruju sublimacijom rješenja u prevazilaženju identifikovanih uzroka neformalne ekonomije, koja obuhvataju:

- stimulativne i preventivne akcije u cilju pojednostavljenja procedura i smanjenja troškova poslovanju privrede i registrovanju zaposlenosti;
- aktivnosti na podizanju društvene svijesti o negativnim implikacijama neformalne ekonomije i jačanje uloge obrazovanja;
- represivne akcije i aktivnosti odvratanja kroz jačanje nadzora i primjena odgovarajućih sankcija u odnosu na one koji imaju koristi od prikrivenog rada, kao i zaštita neformalno registrovanih;

Operativni ciljevi Programa su:

1. Pregled realizovanih aktivnosti

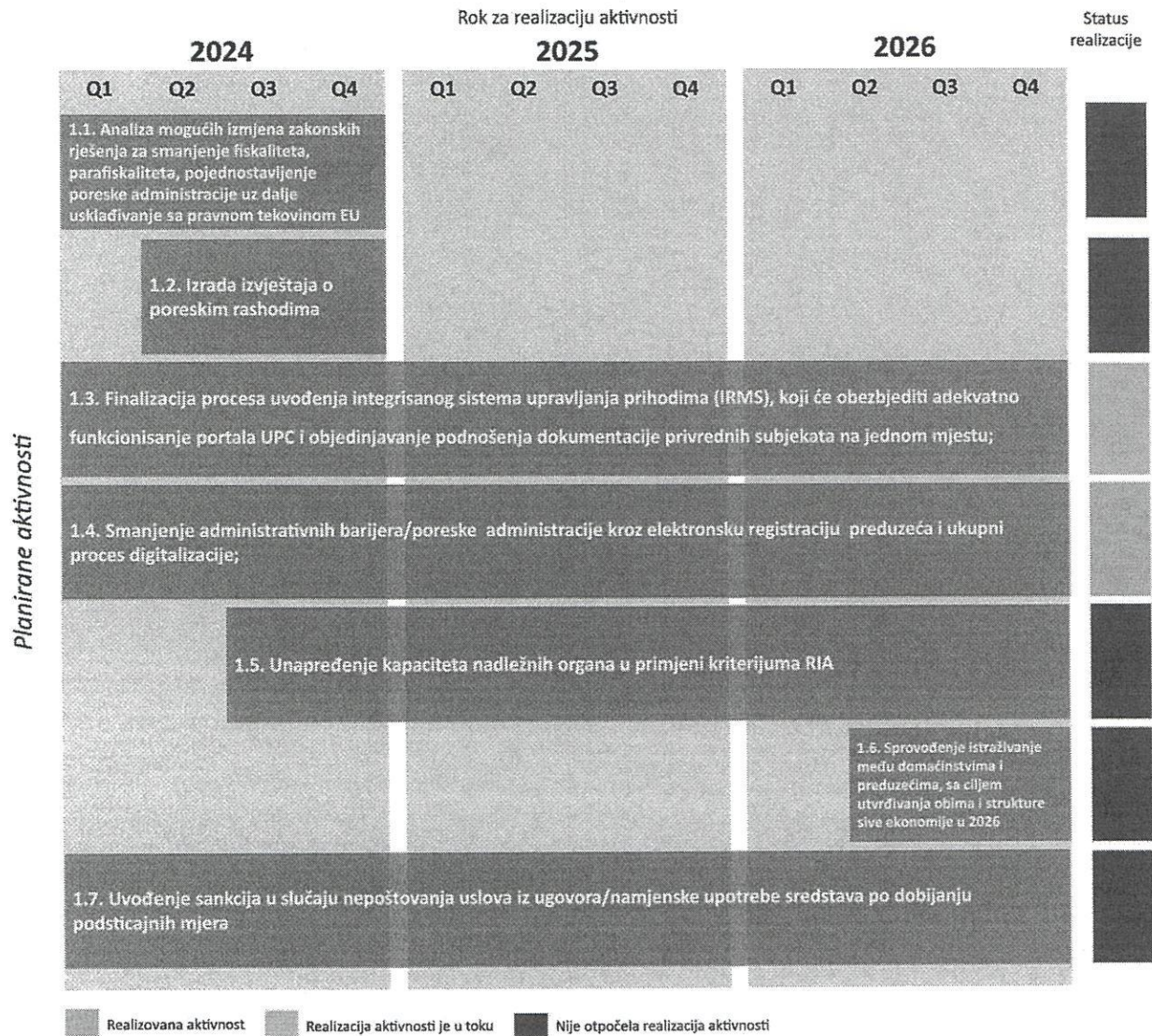
Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. maja 2024. godine donijela Odluku o obrazovanju Komisije za praćenje realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori, objavljena u Službenom listu Crne Gore br. 60/2024 od 24. juna 2024. godine., u čijem sastavu su bili predviđeni predsjednik, zamjenik i 13 članova. S obzirom da je u toku formiranja Komisije došlo do izmjena u organizaciji i načinu rada državne uprave, neophodno je bilo izmijeniti i proširiti sastav Komisije shodno novoj Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni listu CG", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24 i 72/24). S tim u vezi Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. avgusta 2024. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori, objavljena u Službenom listu Crne Gore br. 89/2024 od 18. septembra 2024. godine, a koju čine predsjednik, zamjenik i 15 članova, koje posebnom odlukom imenuje Vlada Crne Gore.

U prvih šest mjeseci 2024. godine sedam institucija, koje su nadležne za realizaciju aktivnosti iz Programa, dostavile su informacije o sprovedenim aktivnostima u oblasti neformalne ekonomije.

Operativni cilj 1: Unapređenje poslovnog ambijenta kroz pojednostavljenje poreske administracije i smanjenje nameta

U okviru operativnog cilja 1, koji se odnosi na *unapređenje poslovnog ambijenta kroz pojednostavljenje poreske administracije i smanjenje nameta* sprovedene aktivnosti koje se odnose na *finalizaciju procesa uvođenja integrisanog sistema upravljanja prihodima (IRMS), koji će obezbjediti adekvatno funkcionisanje portala UPC i objedinjavanje podnošenja dokumentacije privrednih subjekata na jednom mjestu (Aktivnost 1.3.)*, realizovane su kroz proces nabavke novog integrisanog IT sistema za upravljanje prihodima (IRMS) u skladu sa procedurama Svjetske banke. U narednom periodu, očekuje se saglasnost od eksternih konsultanata, zakazane su radionice, a i u pripremi je pokretanje testnog okruženja za modul registracije.

Takođe, postignuti su rezultati u okviru *Aktivnosti 1.4.* koja se odnosi na *smanjenje administrativnih barijera/poreske administracije kroz elektronsku registraciju preduzeća i ukupni proces digitalizacije*, na način što je uspostavljen sistem koji dozvoljava da se izvrši elektronska registracija jednočlanog društva-rezidenta, promjena adrese i mejl adrese, promjena pretežne djelatnosti, posljednji izvod iz CRPSa i moguće je izvršiti potvrdu o registraciji privrednog subjekta. Takođe, potpuna digitalizacija predviđena je implementacijom projekta Reformske poreske administracije (RARP) u toku 2025.godine.

Grafik 1: Prikaz realizovanih aktivnosti u okviru operativnog cilja 1

Operativni cilj 2: Podrška fer preduzetništvu i tranzicija u formalnu ekonomiju

U okviru operativnog cilja 2, koji se odnosi na *podršku fer preduzetništvu i tranziciju u formalnu ekonomiju*, kroz *podsticanje registracije pružanja usluga u seoskim domaćinstvima shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu, kao i standardizacija obrazaca za prijavu registracije turističke djelatnosti u domaćinstvu i svim opštinama (Aktivnost 2.5.)*, do sada je omogućeno da se uputi zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (seosko domaćinstvo – vrsta) na stranici www.gov.me i njihova implementacija je još uvijek u pripremi. Takođe, izrada Programa podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024.godinu (na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu) u završnoj je fazi.

Obezbjeđivanjem pune primjene Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, radi povećanja broja registrovanih malih poljoprivrednih proizvođača (Aktivnost 2.9.), koja se sprovodi u okviru operativnog cilja 2, kontrole se sprovode kontinuirano. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede formiralo je Direkciju za inspekcijski nadzor u poljoprivredi, koja će vršiti poslove inspekcijskog nadzora nad primjenom zakona i drugih propisa iz oblasti poljoprivrede, agroindustrije i slatkovodnog ribarstva, preduzimaće i izvršavaće upravne i druge mjere i radnje u cilju da se sve utvrđene nepravilnosti otklone i poslovanje uskladi sa propisima. Takođe, Direkcija će izdavati prekršajne naloge, podnosiće zahtjeve za pokretanje postupaka, krivične i druge odgovarajuće prijave (iniciranje postupaka pred nadležnim organima), davaće inicijative za izmjene zakona, drugih propisa i opštih akata, predlažući mjere za unapređivanje stanja u oblasti nadzora, vršeći pripremne analize, izvještaje i informacije iz djelokruga rada Direkcije. Od početka 2024.godine do 01.juna 2024.godine zabilježeno je povećanje registrovanih gazdinstava za 2,5%.

Ostvarivanje operativnog cilja 2, koji se odnosi na *izmjene Zakona o šumama i izrada Strategije razvoja šumarstva radi obračuna PDV-a na proizvode za koje ranije nije obračunavan PDV (Aktivnost 2.10.)*, Vlada je do sada usvojila Predlog zakona o šumama i isti se nalazi trenutno u skupštinskoj proceduri usvajanja i primjena zakona je planirana za 01.01.2025.godine. Strategija šumarstava je trenutno u formi nacрта i nakon donošenja Zakona o šumama, ista će biti dostavljena Vladi CG na usvajanje, sa periodom implementacije 2025-2029.god.

Operativni cilj 2, sprovodi se kroz *suzbijanje nelegalne eksploatacije rječnih nanosa-šljunka i pijeska kroz otklanjanje nelegalnih objekata koji su u funkciji eksploatacije riječnih nanosa (Aktivnost 2.11.)*, i to na način što su službenici Odsjeka za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga, u periodu 01.01.-25.06.2024.godine, a u saradnji sa službenicima Stanica i Jedinica kriminalističke policije za suzbijanje ekonomskog kriminala, u okviru akcije „Šljunak“ – nelegalno eksploatisanje šljunka iz korita rijeka, podnijeli jednu krivičnu prijavu, protiv jednog lica, za krivično djelo Nedozvoljeno bavljenje privrednom, berzanskom i

djelatnošću osiguranja iz čl. 266 Krivičnog Zakona CG, u sticaju za krivično djelo Krađa zaštiđenog prirodnog dobra iz čl. 311 Krivičnog Zakona CG.

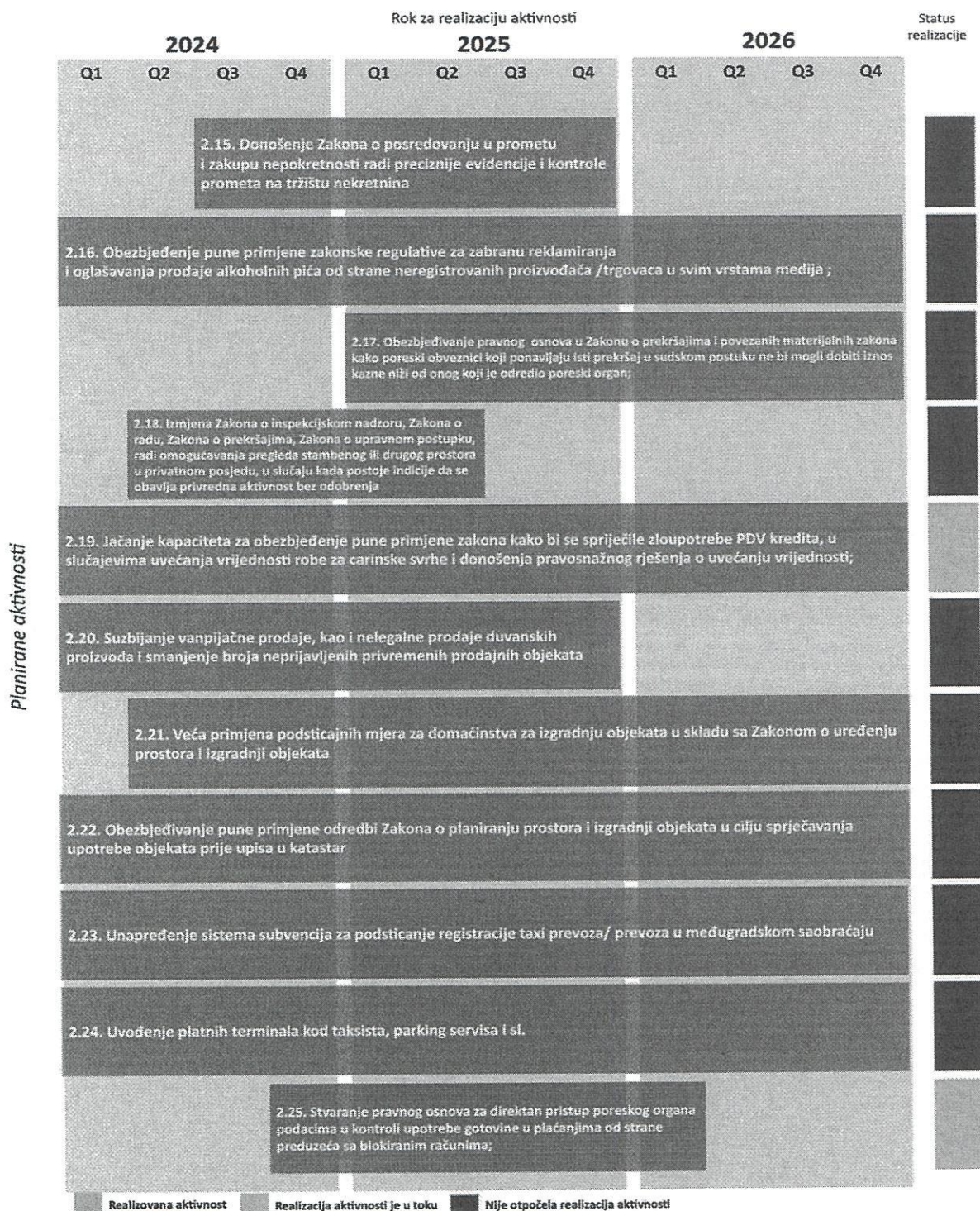
Pooštavanje kontrola u cilju sprečavanja nelegalne sječe šuma (Aktivnost 2.12.), u okviru operativnog cilja 2, do sada se sprovode kontinuirano, evidentiraju se zaplijene nelegalno prosječenih drvnih sortimenata i podnose se krivične prijave protiv učinilaca bespovratnih radnji.

U okviru operativnog cilja 2, sprovode se aktivnosti kroz *donošenje Zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti radi preciznije evidencije i kontrole prometa na tržištu nekretnina (Aktivnost 2.14.),* koji je planiran da se donese u IV kvartalu 2024. godine.

Takođe, sprovodi se *jačanje kapaciteta za obezbjeđivanje pune primjene zakona kako bi se spriječile zloupotrebe PDV kredita, u slučajevima uvećanja vrijednosti robe za carinske svrhe i donošenja pravosnažnog rješenja o uvećanju vrijednosti (Aktivnost 2.19.),* koje se sprovodi kontinuirano i do sada je formirana Radna grupa za identifikovanje i iniciranje potrebnih zakonskih izmjena prema resornom ministarstvu. Takođe, u toku su izmjene Zakona o PDV-u kao i Zakona o poreskoj administraciji.

U okviru operativnog cilja 2 sprovode se i aktivnosti *stvaranja pravnog osnova za direktan pristup poreskog organa podacima u kontroli upotrebe gotovine u plaćanjima od strane preduzeća sa blokiranim računima (Aktivnost 2.25.),* gdje su 29.05.2024.godine Poreska uprava, Udruženje banaka u Crnoj Gori i Privredna komora Crne Gore potpisali Memorandum o saradnji, koji će omogućiti razmjenu podataka između institucija i kvalitetniji uvid u iste kojima se smanjuje rizik i stvaraju preduslovi za razvoj digitalizacije poslovanja, kao i veći i efikasniji stepen utvrđivanja i plaćanja poreskih obaveza.

	Rok za realizaciju aktivnosti												Status realizacije
	2024				2025				2026				
	Q1	Q2z	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
Planirane aktivnosti					2.1. Izračunavanje poreskog jaza u Crnoj Gori;								
		2.2. Izmjena Zakona o računovodstvu u pravcu regulisanja računovodstvene profesije											
		2.3. Promocija programa podrške razvoju turizma kako bi se stimulisali neregistrovani subjekti da registruju biznis i prijave se za subvencije											
		2.4. Pružanje individualnih savjeta za formalizaciju u okviru programa podrške razvoju preduzetništva											
		2.5. Podsticanje registracije pružanja usluga u seoskim domaćinstvima shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu i standardizacija obrazaca za prijavu registracije turističke djelatnosti u domaćinstvu u svim opštinama;											
		2.6. Podsticanje učešća na sajmovima i izložbama kroz program podrške u oblasti turizma uz uslov prethodne registracije kod Uprave prihoda i carina											
					2.7. Izrada centralnog turističkog registra za registraciju gostiju kod izdavaoca privatnog smještaja i uvezivanje sa RB sistemom MUP-a, radi dobijanja podataka o broju turista u realnom vremenu (E-visitor)								
		2.8. Sprječavanje oglašavanja i reklamiranja neregistrovane ili nelicencirane turističke i ugostiteljske djelatnosti kroz punu primjenu Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja i Zakona o elektronskim medijima											
		2.9. Obezbeđivanje pune primjene Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, radi povećanja broja registrovanih malih poljoprivrednih proizvođača;											
		2.10. Izmjena Zakona o šumama i izrada Strategije razvoja šumarstva radi obračuna PDV-a na proizvode za koje ranije nije obračunavan PDV											
		2.11. Suzbijanje nelegalne eksploatacije riječnih nanosa-šljunka i pljeska kroz otklanjane nelegalnih objekata koji su u funkciji eksploatacije riječnih nanosa;											
		2.12. Pooštavanje kontrola u cilju sprječavanja nelegalne sječe šuma											
		2.13. Pooštavanje kontrola u cilju sprječavanja nelegalne sječe šuma											
		2.14. Donošenje Zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti radi preciznije evidencije i kontrole prometa na tržištu nekretnina											

Grafik 2: Prikaz realizovanih aktivnosti u okviru operativnog cilja 2

Operativni cilj 3: Transformacija neprijavljenog rada u formalnu zaposlenost sa većim fokusom na mlade, žene i zelena radna mjesta

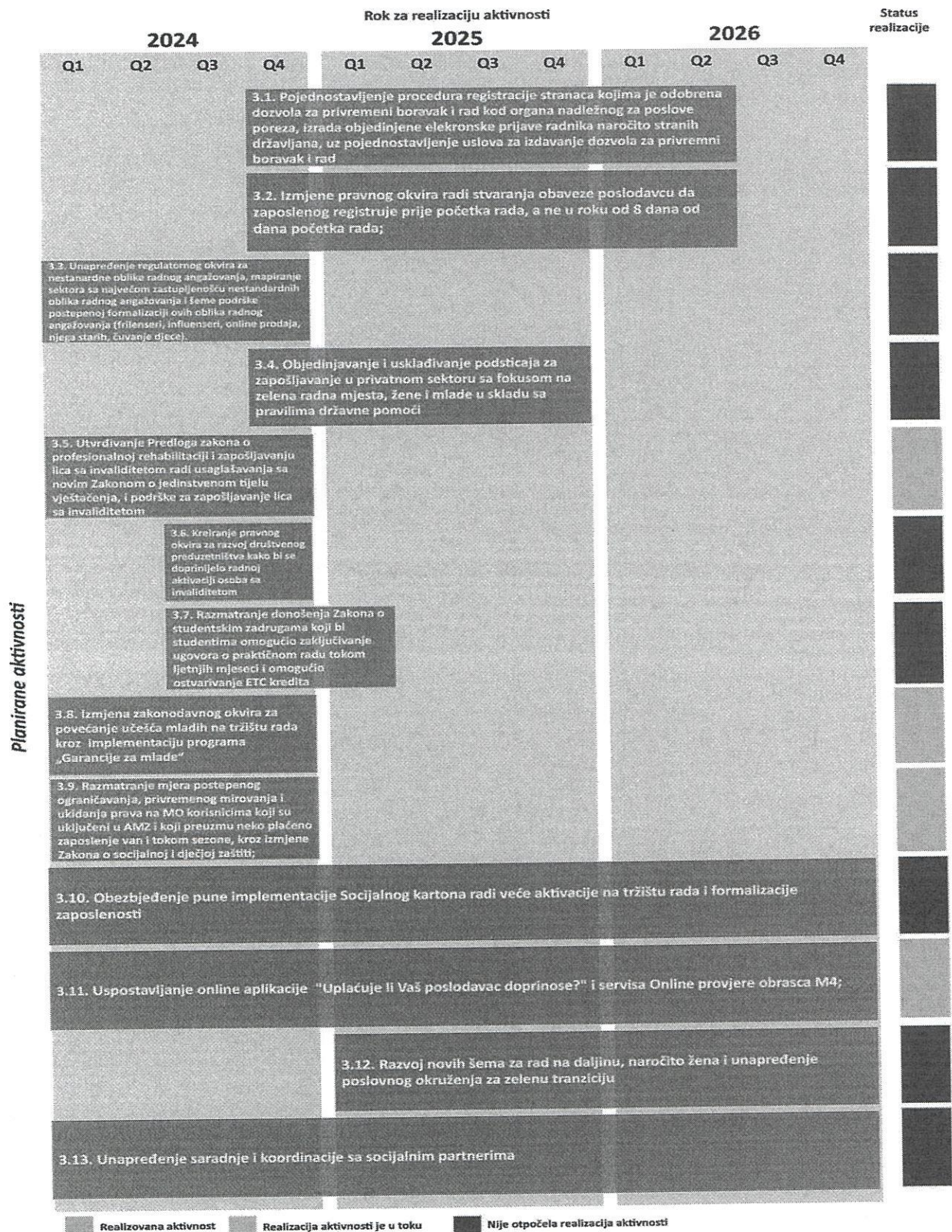
U okviru operativnog cilja 3 koji se odnosi na *transformaciju neprijavljenog rada u formalnu zaposlenost sa većim fokusom na mlade, žene i zelena radna mjesta*, obuhvaćena je Aktivnost 3.2. *izmjene pravnog okvira radi stvaranja obaveze poslodavcu da zaposlenog registruje prije početka rada, a ne u roku od 8 dana od dana početka rada*, čija realizacija je planirana da se započne u IV kvartalu 2024.godine, a da se realizuje u II kvartalu 2026.godine. Za realizaciju ove aktivnosti, zadužen je (pored UPC,MRSS) MUP, tačnije Direktorat za Upravne poslove, državljanstvo i strance. Važećim Zakonom o strancima propisano je da: „Stranac u Crnoj Gori može da radi na osnovu dozvole za privremeni boravak i rad ili potvrde o prijavi rada, ako ovim zakonom nije drugačije propisano (član 66 stav 1)“, dok je član 70 stav 4 propisano: „Poslodavac je dužan da, u roku od 24 časa od dana izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja, sa strancem zaključi ugovor o radu i prijavi ga na obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa propisima o radu“. Ističe se, da ukoliko budu potrebne izmjene Zakona o strancima u ovom dijelu, inicijativu je potrebno da pokrene predlagač, nakon čega će ista biti dostavljena MRSS i Poreskoj upravi, na mišljenje.

Izmjena zakonodavnog okvira za povećanje učešća mladih na tržištu rada kroz implementaciju programa „Garancije za mlade“, kao Aktivnost 3.8. u okviru cilja 3, planirana je da se realizuje u IV kvartalu 2024.godine. Implementacija pomenutih izmjena je u toku sa nekim početnim rezultatima, i to: MRSS je Rješenjem broj:01-100/24-469/1 od 25.01.2024.godine izmijenilo i dopunilo Rješenje broj:01-100/22-470/7 od 08.07.2022. godine, kojim se obrazuje Radna grupa za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Izmjenama i dopunama navedenog Zakona se prvenstveno pristupilo zbog potrebe prilagođavanja odredbi istog u cilju nesmetanog uvođenja i implementacije Programa „Garancija za mlade“, kao i zbog definisanja odredbi koje će biti osnov za interoperabilnost baza podataka čiji je cilj povezivanje Zavoda za zapošljavanje sa drugim institucijama radi razmjene podataka. Ono što je ključno kod realizacije ove aktivnosti odnosi se na uvođenje mogućnosti da se prijavljivanje u evidenciju nezaposlenih lica, kao i pristup uslugama za tržište rada i pravima za vrijeme nezaposlenosti, kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, može ostvariti elektronskim putem, u skladu sa propisima o elektronskoj upravi. Nezaposlena lica će ubuduće moći da se prijave u evidenciju Zavoda za zapošljavanje osim ličnim dolaskom, i elektronskim putem. Takođe, nezaposlenim licima će biti omogućeno da zahtjeve za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti, osim neposrednom predajom ili dostavljanjem zahtjeva poštom i elektronskim putem. Dodatno, se preciziraju odredbe Zakona kojima se propisuje postupak za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja (raspisivanje javnog konkursa, izbor korisnika sredstava, izbor organizatora obrazovanja) i omogućiće se prijavljivanje na javne konkurse za

realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, koje raspisuje Zavod za zapošljavanje. Takođe, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti bio je pripremljen i dat na javnu raspravu 05.06.2024.godine, koja je trajala 20 dana. U okviru javne rasprave, održan je 24.06.2024.godine Okrugli sto, na kome je predstavljen Nacrt navedenog zakona.

Što se tiče *aktivnosti 3.9. – razmatranje mjera postepenog ograničavanja, privremenog mirovanja i ukidanja prava na materijalno obezbjeđenje korisnicima koji su uključeni u aktivne mjere zapošljavanja i koji preuzmu neko plaćeno zaposlenje van i tokom sezone, kroz izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti*, u okviru operativnog cilja 3, preduzeti su početni koraci, i to da je u toku formiranje Radne grupe za izradu Predloga Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i završene su javne konsultacije.

U okviru operativnog cilja 3, sprovodi se *aktivnost 3.11. uspostavljanje online aplikacije „Uplaćuje li Vaš poslodavac doprinose?“ i servisa Online provjere obrasca M4*, koja se sprovodi kontinuirano, a elektronski M4 obrazac predviđen je implementacijom projekta Reforma poreske administracije (RARP) u 2025.godini.

Grafik 3: Prikaz realizovanih aktivnosti u okviru operativnog cilja 3

Operativni cilj 4: Unapređenje elektronskih usluga javne uprave, institucionalnog okvira i administrativnih kapaciteta u smanjenju neformalne ekonomije

U okviru operativnog cilja 4 sprovodi se *obezbjedivanje pune primjene identifikacionog broja (IB) – Aktivnost 4.1.*, koja je planirana da se realizuje u IV kvartalu 2025.godine. Vlada Crne Gore je na osnovu člana 16 stav 4 Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu na sjedinici od 20.02.2020.godine, donijela Uredbu o načinu određivanja identifikacionog broja („Sl.list CG“, br:11/2020 od 06.03.2020.god.) kojom se uređuje način određivanja identifikacionog broja fizičkog lica koje se potpisuje u svoje ime ili u ime fizičkog ili pravnog lica korišćenjem podataka za izradu elektronskog potpisa zasnovanog na kvalifikacionom certifikatu za elektronski potpis. U cilju potpune implementacije identifikacionog broja, neophodno je propisati pravni osnov za korišćenje identifikacionog broja zakonom kojim je propisan pravni osnov za određivanje identifikacionog broja, a koji je u nadležnosti Ministarstva javne uprave.

Unapređenje IT sistema za bolju koordinaciju/povezivanje baza podataka inspeksijskih službi sa nadležnim organima lokalne i državne uprave, CBCG itd, radi brze pretrage i lociranja subjekata nadzora, kao i formiranje jedinstvene kontakt tačke radi optimizacije rada i analize nepoštovanja zakona u dijelu evidencije prihoda preduzeća, neusklađenosti imovinskog stanja fizičkih lica sa formalno evidentiranim prihodima, kao aktivnost 4.3. sprovodi se u okviru operativnog cilja 4, čija realizacija je planirana za IV kvartal 2025. godine. Do sada su formirane Radne grupe koje imaju za cilj da unaprijede koordinaciju i povezivanje baze podataka inspekcije sa nadležnim organima lokalne i državne uprave, CBCG idr.

U okviru operativnog cilja 4 sprovodi se *aktivnost 4.5.* koja se tiče *zapošljavanja i obuke inspektora u smislu primjene ZUP-a, ZIN-a i ZOP-a, materijalnih zakona i propisa poput Zakona o autorskim i srodnim pravima* i koja se sprovodi kontinuirano. Nakon usvojenog Kadrovskog plana biće pokrenuta procedura postupaka za popunjavanje radnih mjesta putem internih, Javnih oglasa i Javnih konkursa. Obuke inspektora u kontinuitetu se organizuju u Institutu računovođa i revizora CG i interno. U skladu sa Planom obuka službenika Poreske uprave za 2024.godinu, završene su obuke na teme: Finansijska forenzika, Trasverne cijene i Međunarodni standardi, primjena ZUP-a, Poresko knjigovodstvo, Progresivno oporezivanje, primjena Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Registar stvarnih vlasnika – Upoznavanje sa postupcima i nadležnostima. Što se tiče carinskih inspektora, oni su redovni učesnici obuka iz domena njihove nadležnosti koje se povremeno organizuju na nacionalnom i međunarodnom nivou u cilju razmjene iskustava i proširivanja znanja i vještina. Zapošljavanje carinskih inspektora vrši se u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina. Da bi se stekla pozicija carinskog inspektora, carinski službenik je dužan da položi carinski ispit koji se sastoji od više predmeta koji pokrivaju osnovne oblasti carinskog djelovanja. Takođe, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, formiralo je Direkciju za inspeksijski nadzor u poljoprivredi. Novim kadrovskim

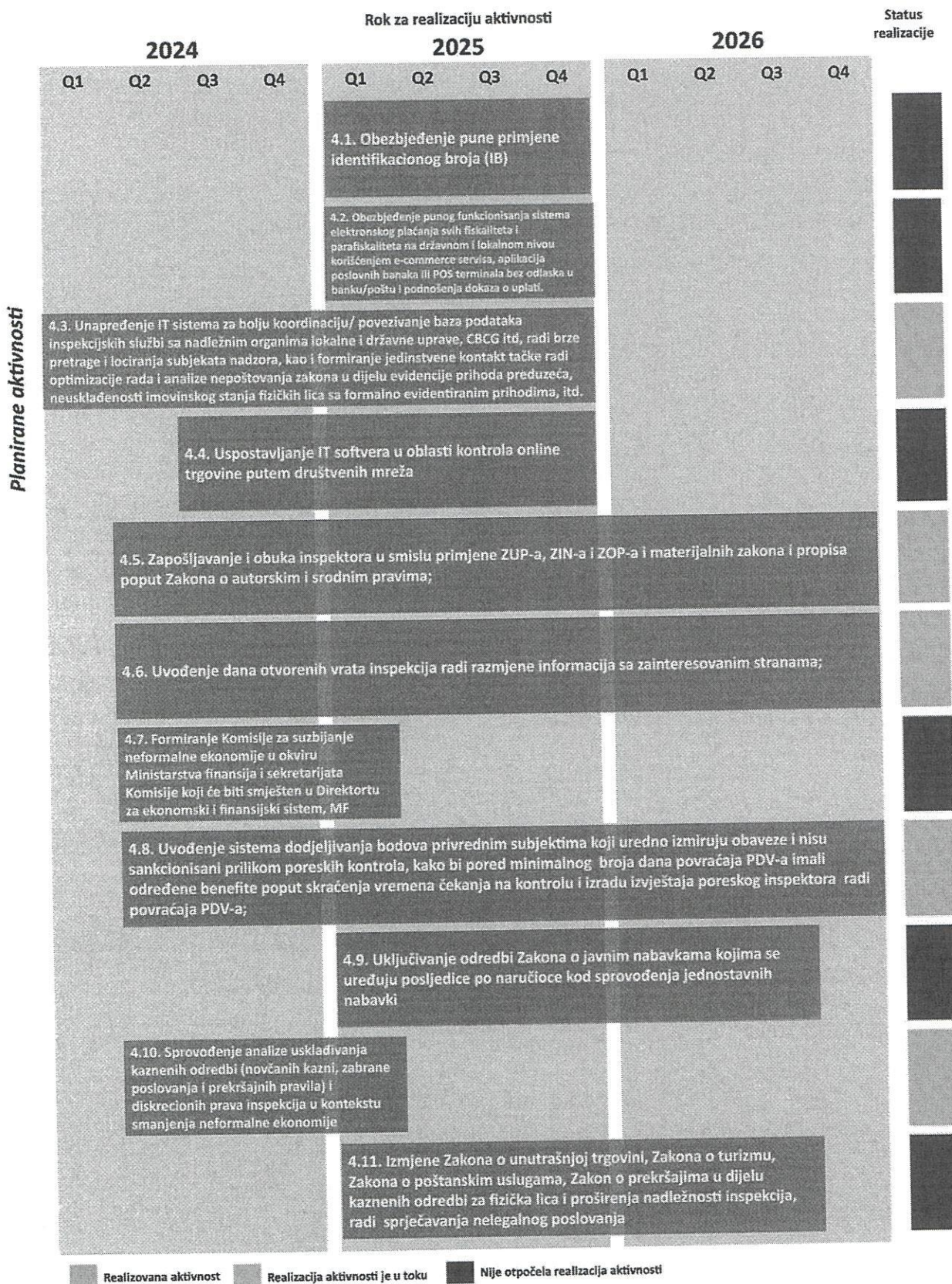
planom MPŠV je dobilo 18 novih radnih mjesta, a od čega je nekoliko planirano i za pomenutu direkciju.

U okviru operativnog cilja 4, sprovodi se *uvođenje dana otvorenih vrata inspekcija radi razmjene informacija sa zainteresovanim stranama (Aktivnost 4.6.)*, čija realizacija je planirana za IV kvartal 2026.godine i u okviru koje je Poreska uprava, u saradnji sa Unijom poslodavaca CG i Privrednom komorom CG, u susret predstojećoj turističkoj sezoni, realizovala kampanju „Poreski karavan“ u Baru, Budvi, Herceg Novom, Žabljaku i Plužinama. Organizovane su javne tribine na kojima je svim zainteresovanim subjektima pružena mogućnost da kroz direktnu komunikaciju sa predstavnicima Poreske uprave, dobiju odgovore na sva pitanja i nejasnoće u vezi primjene poreske regulative, vezane za djelatnosti koje se obavljaju tokom sezone.

Uvođenje sistema dodjeljivanja bodova privrednim subjektima koji uredno izmiruju obaveze i nisu sankcionisani prilikom poreskih kontrola, kako bi pored minimalnog broja dana povraćaja PDV-a imali određene benefite poput vremena skraćivanja čekanja na kontrolu i izradu izvještaja poreskog inspektora radi povraćaja PDV-a (aktivnosti 4.8.) sprovodi se u okviru operativnog cilja 4 i njegova realizacija je planirana za IV kvartal 2026.godine. Poreska uprava svojim transparentnim i partnerskim pristupom i odnosom, uz strogo poštovanje zakonskih propisa, a kroz pružanje podsticaja i jačanje shvatanja o značaju urednog izmirivanja poreskih obaveza, nastoji da sa preskim obveznicima trasira zajednički put kojim je krajnji cilj briga o državnom budžetu na opštu dobrobit. S tim u vezi, poreski organ u kontinuitetu ažurira Bijelu listu u skladu sa definisanim Internim procedurama. Bijelu listu čine poreski obveznici kod kojih je utvrđen najveći stepen redovnosti u izmirivanju poreskih obaveza i poštovanja poreskih propisa.

U okviru operativnog cilja 4 vrši se i *spровоđenje analize usklađivanja kaznenih odredbi (novčanih kazni, zabrane poslovanja i prekršajnih pravila) diskrecionih prava inspekcija u kontekstu smanjenja neformalne ekonomije (Aktivnost 4.10.)*, koje je planirano da se realizuje u I kvartalu 2025.godine. Uprava carina je u izvještaju o realizovanim aktivnostima konstatovala da Ministarstvo finansija treba da inicira usklađivanje kaznenih odredbi u saradnji sa državnim organima koji su prepoznati kao nosioci navedene aktivnosti, što bi trebalo da rezultira većim ovlašćenjima inspekcija u smanjivanju neformalne ekonomije, odnosno tek nakon usklađivanja kaznenih odredbi UC može dati konkretnije odgovore. RNK sistem (Registar novčanih kazni i prekršaja) se može pretraživati zbog statistike, ali nisu ažurirani podaci, odnosno Uprava carina će naknadno dostaviti statistiku prekršaja ukoliko bude potrebno za ovu fazu izvještaja. Takođe, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, realizaciju aktivnosti 4.10. planira da realizuje u I kvartalu 2025.godine i do sada je izvjestilo da je MPŠV u fazi izmjene sljedećih zakona, gdje se i planira usklađivanje kaznenih odredbi: Predlog Zakona o šumama, Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu, Zakon o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vinu, Predlog zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju, Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi, Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi, Izrada novog Zakona o organskoj proizvodnji, Izrada Nacrta izmjena i dopuna Zakona o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Predlog Zakona o veterinarstvu, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane, Predlog Zakona o upravljanju i postupanju nus proizvodima životinjskog porijekla, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja i Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

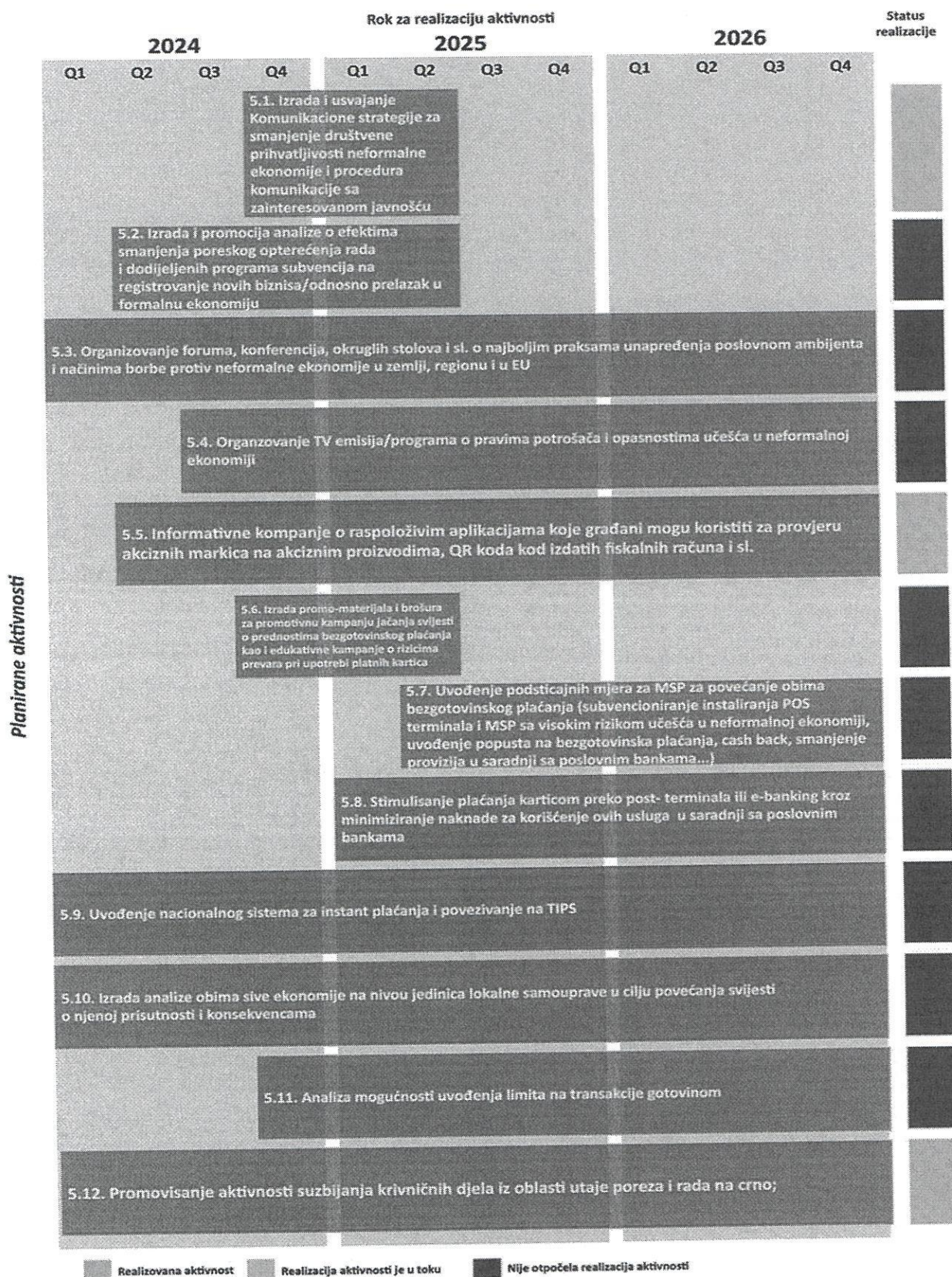
Grafik 4: Prikaz realizovanih aktivnosti u okviru operativnog cilja 4

Operativni cilj 5: Smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije

U okviru operativnog cilja 5, *sprovodi se izrada i usvajanje Komunikacione strategije za smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije i procedura komunikacije sa zainteresovanom javnošću (Aktivnost 5.1.)*, čija realizacija je planirana za II kvartal 2025. godine. U toku su pripreme za izradu Komunikacione strategije za smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije i procedura komunikacije sa zainteresovanom javnošću.

Takođe, *sprovode se informativne kampanje o raspoloživim aplikacijama koje građani mogu koristiti za provjeru akciznih markica na akciznim proizvodima, QR koda kod izdatih fiskalnih računa i sl. (Aktivnost 5.5.)*, koje se sprovode kontinuirano. Uprava carina, ima od 2021. godine u primjeni aplikaciju za poručivanje, izdavanje i praćenje izdatih akciznih markica (AM), čija je glavna funkcionalnost da sadrži QR kod čijim skeniranjem svaki građanin može provjeriti da li je ta AM validna tj. da li je nalijepljena na proizvod za koji je trebvana. Sistem funkcioniše od početka i lako je dostupna informacija preko sajta Uprave carina (ecarina.me) svakom građaninu, ali nije dovoljno javno promovisan niti napravljen neki „spot/reklama“ i sl., za šire upoznavanje javnosti. Kako se u okviru ove aktivnosti pominje i provjera fiskalizovanosti poreskih računa, taj „spot/reklama“ ili informacija bi se mogli istovremeno plasirati.

U okviru operativnog cilja 5, pored ostalih aktivnosti, takođe se sprovodi i *promovisanje aktivnosti suzbijanja krivičnih djela iz oblasti utaje poreza i rada na crno (Aktivnost 5.12.)*, što je planirano da se sprovodi kontinuirano. Službenici Odsjeka za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga, su u periodu 01.01. - 25.06.2024.godine, kroz obavještajni projekat "EVAZIJA"- utaja poreza i doprinosa, podnijeli devet (9) krivičnih prijava i jedan (1) izvještaj kao dopunu krivične prijave, protiv 12 fizičkih i 10 pravnih lica, za 22 krivična djela (osam (8) krivičnih djela Utaja poreza i doprinosa, 12 krivičnih djela Utaja poreza i doprinosa u produženom trajanju i dva (2) krivičnih djela Utaja poreza i doprinosa putem pomaganja u produženom trajanju). Budžetu Crne Gore prouzrokovana je šteta u iznosu od 1.233.416,59 eura.

Grafik 5: Prikaz realizovanih aktivnosti u okviru operativnog cilja 5

ANEKS

Tabela 1: Prikaz realizovanih aktivnosti iz Programa prema operativnim ciljevima

OC1 – Unapređenje poslovnog ambijenta						
Aktivnosti	Nadležna institucija	Godina	Kvartal		Status realizacije	
			Početak	Završetak		
1.3.	Finalizacija procesa uvođenja integrisanog sistema upravljanja prihodima (IRMS), koji će obezbjediti adekvatno funkcionisanje portala UPC i objedinjavanje podnošenja dokumentacije privrednih subjekata na jednom mjestu;	UPC;MF;	2024-2026	I - 2024	IV - 2026	Sproveden je proces nabavke novog Integrisanog IT sistema za upravljanje prihodima (IRMS) u skladu sa procedurama Svjetske banke. Konceptualni dizajn je usvojen. U narednom periodu očekuje se saglasnost od eksternih konsultanata. Zakazane su radionice i u pripremi je pokretanje testnog okruženja za modul registracije.
1.4.	Smanjenje administrativnih barijera/poreske administracije kroz elektronsku registraciju preduzeća i ukupni proces digitalizacije;	MER;UPC;	2024	I - 2024	kvartalni	Trenutno je moguće izvršiti elektronsku registraciju jednočlanog društva-rezidenta, promjenu adrese i mejl adrese, promjenu pretežne djelatnosti, poslednji izvod iz CRPS-a i potvrdu o registraciji privrednog subjekta. Potpuna digitalizacija predviđena je implementacijom projekta Reforma poreske administracije (RARP) u toku 2025.godine.
OC2 – Podrška fer preduzetništvu i tranzicija u formalnu ekonomiju						
Aktivnosti	Nadležna institucija	Godina	Kvartal		Status realizacije	
			Početak	Završetak		
2.1.	Izračunavanje poreskog jaza u Crnoj Gori;	UPC;MF;	2025 - 2026	I -2025	I - 2026	početak aktivnosti 2025
2.5.	Podsticanje registracije pružanja usluga u seoskim domaćinstvima shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu i standardizacija obrazaca za prijavu registracije turističke djelatnosti u domaćinstvu u svim opštinama;	MTEORRS, NTOCG		I - 2024	Kontinuirano	Potpuno realizovano Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti vrste - seosko domaćinstvo (www.gov.me) Implementacija je u pripremi. Izrada Programa podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu (na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu) u završnoj je fazi. U okviru Programa, jedna od mjera podsticaja odnosi se na podršku seoskim domaćinstvima koja su registrovana, odnosno koja posjeduju odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdatog od ministarstva nadležnog za poslove turizma.
2.9.	Obezbeđivanje pune primjene Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, radi povećanja broja registrovanih malih poljoprivrednih proizvođača;	MPŠV, UBHVFP	2024 - 2025	I-2024	Kontinuirano	Kontrole se sprovode kontinuirano. MPŠV je formiralo Direkciju za inspeksijski nadzor u poljoprivredi, koja vrši poslove inspeksijskog nadzora nad primjenom zakona i drugih propisa iz oblasti poljoprivrede, agro-industrije i slatkovodnog ribarstva, preduzima i izvršava upravne i druge mjere i radnje u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i poslovanje uskladi sa

						propisima, izdaje prekršajne naloge, podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnih postupaka, podnosi krivične i druge odgovarajuće prijave (iniciranje postupaka pred nadležnim organima), daje inicijative za izmjenu zakona, drugih propisa i opštih akata i predlaže mjere za unapređivanje stanja u oblasti nadzora, vrši pripremu analiza, izvještaja i informacija iz djelokruga rada Direkcije, ostvaruje saradnju sa drugim organima uprave, institucijama i privrednim subjektima, sprovodi i ostale poslove iz područja svog djelokruga. Od početka 2024. godine do 1. juna 2024. zabilježeno je povećanje registrovanih poljoprivrednih gazdinstava za 2.5%
2.10.	Izmjena Zakona o šumama i izrada Strategije razvoja šumarstva radi obračuna PDV-a na proizvode za koje ranije nije obračunavan PDV	MPŠV	2024 - 2025	I - 2024	IV - 2025	Vlada je usvojila Predlog zakona o šumama i isti se trenutno nalazi u skupštinskoj proceduri usvajanja. Primjena zakona je planirana za 1.01.2025. godine. Strategija razvoja šumarstva je trenutno u formi nacрта. Nakon donošenja Zakona o šumama, ista će biti dostavljena Vladi CG na usvajanje, sa periodom implementacije 2025-2029. godina.
2.11.	Suzbijanje nelegalne eksploatacije riječnih nanosa-šljunka i pijeska kroz otklanjane nelegalnih objekata koji su u funkciji eksploatacije riječnih nanosa;	MTEORRS; MUP;UP;UIP;	2024	I - 2024	Kontinuirano	Službenici Odsjeka za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga, su u periodu 01.01. - 25.06.2024.godine, a u sradnji sa službenicima Stanica i Jedinica kriminalističke policije za suzbijanje ekonomskog kriminala, u okviru akcije "ŠLJUNAK" - nelegalno eksploatisanje šljunka iz korita rijeka, podnijeli jednu (1) krivičnu prijavu, protiv jednog (1) lica, za krivično djelo Nedoovoljeno bavljenje privrednom, bankarskom, berzanskom i djelatnošću osiguranja iz čl.266 Krivičnog zakona CG, u sticaju sa krivičnim djelom Krađa zaštićenog prirodnog dobra iz čl.311 Krivično zakona CG.
2.12.	Pooštavanje kontrola u cilju sprječavanja nelegalne sječe šuma	MPŠV	2024 - 2025	I - 2024	Kontinuirano	Kontrole se sprovode kontinuirano, evidentiraju se zaplijene nelegalno posječenih drvnih sortimenata i podnose krivične prijave protiv učinilaca bespravnih radnji.
2.14.	Donošenje Zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti radi preciznije evidencije i kontrole prometa na tržištu nekretnina	MERT UIP u saradnji sa udruženjima privrednika	2024 - 2025		IV - 2024	Planom je predviđeno da se zakon donese u IV kvartalu 2024.godine.
2.17.	Obezbeđivanje pravnog osnova u Zakonu o prekršajima i povezanih materijalnih zakona kako poreski obveznici koji ponavljaju isti prekršaj u sudskom postuku ne bi mogli dobiti iznos kazne niži od onog koji je odredio poreski organ;	UIP;UPC;	2025 - 2026	I - 2025	IV - 2026	početak aktivnosti 2025

2.19.	Jačanje kapaciteta za obezbjeđenje pune primjene zakona kako bi se spriječile zloupotrebe PDV kredita, u slučajevima uvećanja vrijednosti robe za carinske svrhe i donošenja pravosnažnog rješenja o uvećanju vrijednosti;	MF;UPC;	2024	I-2024	kontinuirano	Formirana je radna grupa za identifikovanje i iniciranje potrebnih zakonskih izmjena prema resornom ministarstvu. U toku su izmjene Zakona o PDV-u kao i Zakona o poreskoj administraciji.
2.25.	Stvaranje pravnog osnova za direktan pristup poreskog organa podacima u kontroli upotrebe gotovine u plaćanjima od strane preduzeća sa blokiranim računima;	UIP;UPC;	2024 - 2026	IV – 2024	I - 2026	29.05.2024 Poreska uprava, Udruženje banaka u CG i Privredna komora CG potpisali su Memorandum o saradnji, koji će omogućiti razmjenu podataka između institucija i kvalitetniji uvid u iste kojima se smanjuje rizik i stvaraju preduslovi za razvoj digitalizacije poslovanja, kao i veći i efikasniji stepen utvrđivanja i plaćanja poreskih obaveza.

OC3 - Transformacija neprijavljenog rada u formalnu zaposlenost sa većim fokusom na mlade, žene i zelena radna mjesta

Aktivnosti	Nadležna institucija	Godina	Kvartal		Status realizacije
			Početak	Završetak	
3.2. Izmjene pravnog okvira radi stvaranja obaveze poslodavcu da zaposlenog registruje prije početka rada, a ne u roku od 8 dana od dana početka rada;	UPC;MUP; MRSS;	2024 - 2026	IV - 2024	II - 2026	Važećim Zakonom o strancima propisano je da: "Stranac u Crnoj Gori može da radi na osnovu dozvole za privremeni boravak i rad ili potvrde o prijavi rada, ako ovim zakonom nije drukčije propisano (član 66 stav 1)", dok je članom 70 stav 4 propisano: "Poslodavac je dužan da, u roku od 24 časa od dana izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja, sa strancem zaključi ugovor o radu i prijavi ga na obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa propisima o radu". Ukoliko je potrebno mijenjati Zakon o strancima u ovom dijelu, inicijativu je potrebno da pokrene predlagač, nekončega će ista biti dostavljena MRSS i PU, na mišljenje.
3.5. Utvrđivanje Predloga zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom radi usaglašavanja sa novim Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja, i podrške za zapošljavanje lica sa invaliditetom	MF, MRSS, u saradnji sa zainteresovanim stranama	2024 - 2025	I - 2024	IV - 2024	Ministarstvo rada i socijalnog staranja je rješenjem broj:01-100/24-2086/35 od 25.04.2024. godine, donijelo Rješenje o obrazovanju Radne grupe za izradu Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Pripremi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom pristupa se zbog potrebe unaprjeđenja važećih zakonskih rješenja, posebno u dijelu odredbi koje se odnose na nadležnost za obrazovanje prvostepenih komisija za profesionalnu rehabilitaciju, nosioce vrednovanja kvaliteta sprovođenja mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, subvencije za poslodavce

						koji zapošljavaju lica sa invaliditetom, kao i na program socijalne uključenosti. Usklađivanje Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom uslijediće nakon donošenja Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta čiji proces izrade još nije završen.
3.8.	Izmjena zakonodavnog okvira za povećanje učešća mladih na tržištu rada kroz implementaciju programa „Garancije za mlade“	MRSS	2024- 2025	I - 2024	IV - 2024	<p>implementacija je u toku sa nekim početnim rezultatima. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je Rješenjem broj: 01-100/24-469/1 od 25.01.2024. godine izmijenilo i dopunilo Rješenje broj: 01-100/22-470/7 od 8.07.2022. godine kojim se obrazuje Radna grupa za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Promijenjen je sastav članova Radne grupe, a usljed kadrovskih i organizacionih promjena u institucijama.</p> <p>Izmjenama i dopunama navedenog Zakona se prvenstveno se pristupilo zbog potrebe prilagođavanja odredbi istog u cilju nesmetanog uvođenja i imlementacije Programa „Garancija za mlade“, kao i zbog definisanja odredbi koje će biti osnov za interoperabilnost baza podataka, čiji je cilj povezivanje Zavoda za zapošljavanje sa drugim institucijama radi razmjene podataka. Ključna novina se odnosi na uvođenje mogućnosti da se prijavljivanje u evidenciju nezaposlenih lica kao i pristup uslugama za tržište rada i pravima za vrijeme nezaposlenosti kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore može ostvariti i elektronskim putem, u skladu sa propisima o elektronskog upravi.</p> <p>Nezaposlena lica će ubuduće moći da se prijave u evidenciju Zavoda za zapošljavanje osim ličnim dolaskom, i elektronskim putem. Takođe, nezaposlenim licima će biti omogućeno da zahtjeve za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti mogu podnositi osim neposrednom predajom ili dostavljanjem zahtjeva poštom i elektronskim putem.</p> <p>Dodatno, se preciziraju odredbe Zakona kojima se propisuje postupak za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, (raspisivanja javnog konkursa , izbor korisnika sredstava, izbor organizatora obrazovanja) i omogućiće se prijavljivanje na javne konkurse za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, koje raspisuje Zavod za zapošljavanje.</p> <p>Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti je pripremljen i dat na</p>

						javnu raspravu 05.06.2024. godine, koja je trajala 20 dana. U okviru javne rasprave održan je Okrugli sto 24.06.2024. godine, na kojem je predstavljen Nacrt navedenog zakona.
3.9.	Razmatranje mjera postepenog ograničavanja, privremenog mirovanja i ukidanja prava na MO korisnicima koji su uključeni u AMZ i koji preuzmu neko plaćeno zaposlenje van i tokom sezone, kroz izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti;	MRSS	2024 - 2025	I - 2024	IV - 2024	Početni koraci su preduzeti. U toku je formiranje Radne grupe za izradu Predloga Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti; Završene su javne konsultacije.
3.11.	Uspostavljanje online aplikacije "Uplaćuje li Vaš poslodavac doprinose?" i servisa Online provjere obrasca M4;	UPC;MJU;	2024	I - 2024	Kontinuirano	Elektronski M4 obrazac predviđen je implementacijom projekta Reforma poreske administracije (RARP) u toku 2025.godine.

OC4 - Unapređenje elektronskih usluga javne uprave, institucionalnog okvira i administrativnih kapaciteta u smanjenju neformalne ekonomije

Aktivnosti	Nadležna institucija	Godina	Kvartal		Status realizacije
			Početak	Završetak	
4.1. Obezbjedenje pune primjene identifikacionog broja (IB);	MUP;MJU;	2025	I - 2025	IV - 2025	Zakonom o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu ("Službeni list CG", br. 31/2017 i 72/2019), čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva javne uprave, a kojim se uređuju uslovi za korišćenje elektronskog potpisa, elektronskog pečata, elektronskog vremenskog pečata i usluge elektronske preporučene dostave u pravnom prometu, upravnim, sudskim i drugim postupcima i certifikovanje za autentifikaciju internet stranice, kao i sistem elektronske identifikacije i uslovi za priznavanje sredstava elektronske identifikacije drugih država, članom 16 propisano je, između ostalog i da kvalifikovani sertifikat za elektronski potpis pored drugih podataka sadrži i identifikacioni broj potpisnika koji određuje organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove, odnosno ovo Ministarstvo unutrašnjih poslova. Vlada Crne Gore je na osnovu člana 16 stav 4 gore pomenutog Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu na sjednici od 20. februara 2020. godine, donijela Uredbu o načinu odedivanja identifikacionog broja ("Službeni list CG", broj: 11/2020 od 6.3.2020. godine).

						Ovom uredbom uređuje se način određivanja identifikacionog broja fizičkog lica koje se potpisuje u svoje ime ili u ime fizičkog ili pravnog lica korišćenjem podataka za izradu elektronskog potpisa zasnovanog na kvalifikovanom certifikatu za elektronski potpis. U cilju potpune implementacije identifikacionog broja, neophodno je propisati pravni osnov za korišćenje identifikacionog broja zakonom kojim je propisan pravni osnov za određivanje identifikacionog broja, a koji je u nadležnosti Ministarstva javne uprave.
4.3.	Unapređenje IT sistema za bolju koordinaciju/ povezivanje baza podataka inspeksijskih službi sa nadležnim organima lokalne i državne uprave, CBCG itd, radi brze pretrage i lociranja subjekata nadzora, kao i formiranje jedinstvene kontakt tačke radi optimizacije rada i analize nepoštovanja zakona u dijelu evidencije prihoda preduzeća, neusklađenosti imovinskog stanja fizičkih lica sa formalno evidentiranim prihodima, itd;	UIP;UPC;MUP;MJU (u dijelu tehničke podrške); JLS;	2024 - 2025	I - 2024	IV - 2025	Formirane su radne grupe koje imaju za cilj da unaprijede koordinaciju i povezivanje baza podataka inspekcije sa nadležnim organima lokalne i državne uprave, CBCG i dr.
4.5.	Zapošljavanje i obuka inspektora u smislu primjene ZUP-a, ZIN-a i ZOP-a i materijalnih zakona i propisa poput Zakona o autorskim i srodnim pravima	MER, MF, MTEORRS, MRSS, MPŠV, UIP, UPC	2024 - 2026	II - 2024	Kontinuirano	Carinski inspektori su redovni učesnici obuka iz domena njihove nadležnosti koje se povremeno organizuju na nacionalnom i međunarodnom nivou u cilju razmjene iskustava i proširivanja znanja i vještina. Zapošljavanje carinskih inspektora se vrši u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina i Zakonom o carinskoj službi. Da bi se stekla pozicija carinski inspektor, carinski službenik je dužan da položi carinski ispit koji se sastoji od više predmeta koji pokrivaju osnovne oblasti carinskog djelovanja. MPŠV je formiralo Direkciju za inspeksijski nadzor u poljoprivredi. Novim kadrovskim planom MPŠV je dobilo 18 novih radnih mjesta, a od čega je nekoliko planirano i za pomenutu direkciju.
4.6.	Uvođenje dana otvorenih vrata inspekcija radi razmjene informacija sa zainteresovanim stranama;	UIP;UCP;inspeksijske službe u resornim ministarstvima i JLS;	2024 - 2026	II - 2024	IV - 2026	Poreska uprava je u saradnji sa Unijom poslodavaca CG i Privrednom komorom CG, u susret predstojećoj turističkoj sezoni, realizovala kampanju "Poreski karavan" u Baru, Budvi, Herceg Novom, Žabljaku i Plužinama. Organizovane su javne tribine na kojima je svim zainteresovanim subjektima pružena mogućnost da kroz direktnu komunikaciju sa predstavnicima Poreske uprave, dobiju odgovore na sva pitanja i nejasnoće u vezi primjene poreske regulative, vezane za

						djelatnosti koje se obavljaju tokom sezone.
4.8.	Uvođenje sistema dodjeljivanja bodova privrednim subjektima koji uredno izmiruju obaveze i nisu sankcionisani prilikom poreskih kontrola, kako bi pored minimalnog broja dana povraćaja PDV-a imali određene benefite poput skraćena vremena čekanja na kontrolu i izradu izvještaja poreskog inspektora radi povraćaja PDV-a;	UPC;UIP;	2024 - 2026	II - 2024	IV - 2026	Poreska uprava, svojim transparentnim i partnerskim pristupom i odnosom, uz strogo poštovanje zakonskih propisa, a kroz pružanje podsticaja i jačanje shvatanja o značaju urednog izmirivanja poreskih obaveza, nastoji da sa poreskim obveznicima trasira zajednički put kojim je krajnji cilj briga o državnom budžetu na opštu dobrobit. S tim u vezi, poreski organ u kontinuitetu ažurira Bijelu listu u skladu sa definisanim Internim procedurama. Bijelu listu čine poreski obveznici kod kojih je utvrđen najveći stepen redovnosti u izmirivanju poreskih obaveza i poštovanja poreskih propisa.
4.10.	Sprovođenje analize usklađivanja kaznenih odredbi (novčanih kazni, zabrane poslovanja i prekršajnih pravila) i diskrecionih prava inspekcija u kontekstu smanjenja neformalne ekonomije	MF, MJU, MER, MRSS, MPŠV, UIP, UPC	2024 - 2025	II - 2024	I - 2025	Po mišljenju Uprave carina (UC), Ministarstvo finansija treba da inicira usklađivanje kaznenih odredbi u saradnji sa navedenim državnim organima koji su prepoznati kao nosioci ove aktivnosti, što bi trebalo da rezultira većim ovlaštenjima inspekcija u smanjivanju neformalne ekonomije, odnosno tek nakon usklađivanja kaznenih odredbi UC može dati konkretnije odgovore. RNK sistem (Registar novčanih kazni i prekršaja) se može pretražiti zbog stastike, ali trenutno nisu ažurni podaci, odnosno možemo se naknadno dostaviti statistika prekršaja ukoliko je potrebna za ovu fazu izvještaja MPŠV je u fazi izmjene sljedećih zakona, gdje se i planira usklađivanje kaznenih odredbi: Predlog Zakona o šumama, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu, Zakon o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vinu, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju, Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi, Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi, Izrada novog Zakona o organskoj proizvodnji, Izrada Nacrta izmjena i dopuna Zakona o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Predlog Zakona o veterinarstvu, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane, Predlog Zakona o upravljanju i postupanju nus proizvodima životinjskog porijekla, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja i Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

OC5 - Smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije

	Aktivnosti	Nadležna institucija	Godina	Kvartal		Status realizacije
				Početak	Završetak	
5.1.	Izrada i usvajanje Komunikacione strategije za smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije i procedura komunikacije sa zainteresovanom javnošću;	MF; i ostala ministarstva; UIP; UPC; JLS;	2024 - 2025	IV - 2024	II - 2025	U toku su pripreme za izradu Komunikacione strategije za smanjenje društvene prihvatljivosti neformalne ekonomije i procedura komunikacije sa zainteresovanom javnošću.
5.5.	Informativne kompanje o raspoloživim aplikacijama koje građani mogu koristiti za provjeru akciznih markica na akciznim proizvodima, QR koda kod izdatih fiskalnih računa i sl.	MF, UPC, UIP, MERT, u saradnji sa zainteresovanim stranama	2024 - 2026	II - 2024	Kontinuirano	Od 2021. godine je u primjeni nova aplikacija za poručivanje, izdavanje i praćenje izdatih akciznih markica (AM), čija je glavna funkcionalnost da sadrži QR kod čijim skeniranjem svaki građanin može provjeriti da li je ta AM validna tj. da li je nalijepljena na proizvod za koji je potrebna. Sistem funkcioniše od početka i lako je dostupna informacija preko sajta ecarina.me svakom građaninu, ali nije javno promovisana ili napravljen neki "spot" ili nešto slično, za šire upoznavanje javnosti. Kako se u okviru ove mjere pominje i provjera fiskalizovanosti poreskih računa taj "spot" ili informacija bi se mogla istovremeno plasirati.
5.12.	Promovisanje aktivnosti suzbijanja krivičnih djela iz oblasti utaje poreza i rada na crno;	MUP; UP; UIP;	2024	I - 2024	Kontinuirano	Službenici Odsjeka za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga, su u periodu 01.01. - 25.06.2024.godine, kroz obavještajni projekat "EVAZIJA"- utaja poreza i doprinosa, podnijeli devet (9) krivičnih prijava i jedan (1) izvještaj kao dopunu krivične prijave, protiv 12 fizičkih i 10 pravnih lica, za 22 krivična djela (osam (8) krivičnih djela Utaja poreza i doprinosa, 12 krivičnih djela Utaja poreza i doprinosa u produženom trajanju i dva (2) krivična djela Utaja poreza i doprinosa putem pomaganja u produženom trajanju). Budžetu Crne Gore prouzrokovana je šteta u iznosu od 1.233.416,59 eura.